

Rezime Izvještaja guvernera - januar 2014

Ažurirano: 05.03.2014. godine

U Izvještaju guvernera za januar 2014. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2014. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2014. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u januaru realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2014. godinu.

Prema preliminarnim podacima Monstata, u prvih devet mjeseci 2013. godine ostvaren je rast bruto domaćeg proizvoda Crne Gore od 3,1%, dok je u trećem kvartalu 2013. godine ostvaren rast od 4%. Prema procjenama Ministarstva finansija, za 2013. godinu očekuje se realni rast od 2,6%.

Cijene su u januaru 2014. godine zabilježile pad od 0,8% u odnosu na prethodni mjesec, dok je godišnja stopa inflacije u januaru bila negativna i iznosila je -0,4%. Prema harmonizovanom indeksu potrošačkih cijena godišnja inflacija u januaru 2014. je iznosila 0,1%, a na mjesečnom nivou cijene su bile niže za 0,4%.

U januaru 2014. godine, u odnosu na isti mjesec 2013. godine, zabilježen je rast ukupne industrijske proizvodnje od 7,4%. Rast je ostvaren u sektoru vađenja rude i kamena za 13,8% i sektoru prerađivačke industrije za 39,8%, dok je pad proizvodnje zabilježen u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom od 12,2%. Broj dolazaka turista tokom 2013. godine povećan je za 3,6% u odnosu na prethodnu godinu, dok je broj noćenja veći za 2,8%. U 2013. godini u odnosu na prethodnu godinu, u vazdušnom saobraćaju je povećan broj prevezenih putnika na aerodromima za 14,1%, a prevoz robe za 0,3%, dok je istovremeno broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju povećan za 8,6%, a prevoz robe za 71,9%. U 2013. godini u odnosu na prethodnu godinu, u željezničkom saobraćaju je povećan prevoz putnika za 18,1%, a prevoz robe za 53,6%.

U januaru 2014. godine proizvedeno je ukupno 3.599 m³ šumskih sortimenata, što je za 111,1% više nego u januaru prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u 2013. godine zabilježilo rast od 31,5% u odnosu na 2012 godinu, mjereno efektivnim časovima rada.

Broj zaposlenih je iznosio 167.616 u januaru 2014. godine, što je više za 0,3% u odnosu na prethodni mjesec, a za 0,1% u odnosu na januar 2013. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u januaru 2014. godine iznosio 34.804, što predstavlja rast od 0,8% u odnosu na prethodni mjesec i rast od 9,1% u odnosu na januar 2013. godine.

Na kraju januara 2014. godine, od 55.633 pravna lica i preduzetnika, njih 13.150 ili 23,6% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je povećan za 1,3%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa iznosio je 448 miliona eura na kraju januara i bio je za 2,5% viši nego na kraju decembra. Koncentracija duga na dan 31.01.2014. godine je bila relativno velika, jer je 10 najvećih dužnika (0,08% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo sa 21,2% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,38% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 45,1% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 2.957,5 miliona eura na kraju januara 2014. godine i bila je za 0,1% niža u odnosu na prethodni mjesec, dok je na godišnjem nivou ostvaren rast od 2,9%. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimaju ukupni krediti i ostala potraživanja koji su bili niži u odnosu na decembar 2013. godine za 0,3%, a u odnosu na januar 2013. godine za 3%

U strukturi pasive, dominantno učešće od 70,9% zauzimaju depoziti. Depoziti su na kraju januara 2014. godine iznosili 2.096,7 miliona eura, ostvarivši neznatan pad (0,05%) u odnosu na prethodni mjesec. U odnosu na kraj januara 2013. godine, depoziti u bankama su povećani za 6,4%. Od ukupnog iznosa depozita, na depozite stanovništva odnosilo se 1.235,1 milion eura ili 58,9%, dok se na depozite privrede odnosilo 554 miliona eura ili 26,4%. Ukupan kapital banaka na kraju januara 2014. godine iznosio je 415,3 miliona eura, što je bilo za 4,4% više nego u prethodnom mjesecu, a za 6,5% više nego u istom mjesecu prethodne godine.

Kredit i ostala potraživanja koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su u januaru iznosili 540,1 milion eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su rast od 12,9%, dok su u odnosu na januar 2013. godine bili niži za 7,3%. Nekvalitetni kredit i ostala potraživanja (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su na kraju januara činili 17,7% ukupnih kredita i ostalih potraživanja. Nekvalitetni kredit i ostala potraživanja (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su na kraju januara iznosili 425,6 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec bilježe rast od 0,6%, do su u odnosu na isti mjesec prethodne godine bili niži za 6,9%.

Prosječna ponderisana efektivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite u januaru 2014. godine je iznosila 9,40% i bila je za 0,04 p.p. viša nego u prethodnom mjesecu, dok je u odnosu na januar 2013. godine zabilježila pad od 0,04 p.p. Istovremeno, prosječna ponderisana efektivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u januaru 2014. godine je iznosila 9,88% i bila je za 0,5 p.p. viša nego u prethodnom mjesecu, dok je u odnosu na januar 2013. godine zabilježila pad od 1,5 p.p. Prosječna ponderisana pasivna kamatna stopa je iznosila 2,41% u januaru 2014. godine i na mjesečnom nivou je zabilježila pad od 0,13 p.p., dok je u odnosu na januar 2013. godine ostvarila pad od 0,79 p.p.

Na kraju januara 2014. godine, obavezna rezerva banaka je iznosila 196 miliona eura, što je za 0,5% niže u odnosu na prethodni mjesec, dok je u odnosu na isti mjesec prethodne godine viša za 5,5%. U januaru je deset banaka iskoristilo mogućnost izdvajanja dijela obavezne rezerve u obliku državnih zapisa, u ukupnom iznosu od 46,8 miliona eura. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na račun Centralne banke u inostranstvu izdvojeno je 39,3%, na račun obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 36,8%, a u državnim zapisima 23,9%. Tokom januara 2014. godine, sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu, i nijedna banka nije koristila mogućnost da do 50% obavezne rezerve koristi za održavanje likvidnosti.

Prema preliminarnim podacima Agencije za nadzor osiguranja, bruto premija osiguranja je iznosila 4,7 milion eura na kraju januara 2014. godine. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja sa 85,7%, dok se 14,3% odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja.

U januaru 2014. godine na Montenegroberzi je ostvaren promet od 5,3 miliona eura, što je za 18,5% više u odnosu na prethodni mjesec. Cjelokupna trgovina ostvarena je kroz 419 transakcija. Tržišna kapitalizacija na dan 31.01.2014. godine iznosila je 2,9 milijardi eura i na mjesečnom nivou bilježi rast od 1,6%. Berzanski indeks MONEX 20 iznosio je 10.123,88 indeksnih poena na kraju januara 2014. godine, što je bilo više za 2,8% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je indeks investicionih fondova MONEX PIF iznosio 3.232,51 i zabilježio mjesečni pad od 5,3%.

Fiskalni deficit Crne Gore je iznosio 23,5 miliona eura u januaru 2014. godine, dok je u januaru 2013. godine ostvaren deficit u iznosu od 26 miliona eura. Izvorni prihodi budžeta su iznosili 70,6 miliona eura ili 2% procijenjenog BDP-a, što je više za 13% u odnosu na plan za januar 2014. godine. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u januaru 2013. godine, ostvaren je rast od 29%. Izdaci budžeta iznosili su 94,1 milion eura ili 2,7% BDP-a, što je za 15,5% niže u odnosu na plan za januar 2014. godine, a za 16,5% više u odnosu na ostvarenje u januar 2013. godine.

Prema preliminarnim podacima, deficit tekućeg računa je iznosio 486,9 miliona eura ili 14,7% BDP-a, što je za 17% manje nego u 2012. godini. Smanjenje deficita je rezultat pada spoljnotrgovinskog deficita i pozitivnih kretanja na ostalim podračunima tekućeg računa. Neto priliv SDI u januaru 2014. godine iznosio je 17 miliona eura, što je približno 2,5 puta više nego u januaru 2013. godine.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore.

Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u januaru.

U januaru su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Započete aktivnosti na izradi nacrtu dokumenta Pregovaračka pozicija Crne Gore za poglavlje 9 – Finansijske usluge, kao i nacrtu dokumenta Pregovaračka pozicija za poglavlje 18 – Statistika. Na zahtjev Evropske Komisije, pripremljeni su i dostavljeni komentari na nacrt dijela Izvještaja Evropske komisije o skriningu za Poglavlje 17 – Ekonomska i monetarna politika. Ostvareno je učešće na javnoj tribini Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore na temu „Crna Gora i Evropska unija - Slobodno kretanje kapitala“. Ostvareno je učešće na sastanku Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore na kojem se razmatrala pregovaračka pozicija Crne Gore za poglavlje 4 - Sloboda kretanja kapitala.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada Centralne banke izdavanjem saopštenja i publikacija, putem web prezentacija i nastupima u medijima.